

EHDOTUS VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI TYÖTTÖMYYSTURVALAIN TÄYTÄNTÖÖNPANOSTA ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN MUUTTAMISESTA

Työttömyysturvalain täytäntöönpanosta annettuun valtioneuvoston asetukseen (1330/2002) tehtäisiin peruspäivärahan ja työmarkkinatuen rahoituksen muutoksista ja työttömyysetuuden saajan kotikunnan rahoitusosuuden perinnän muutoksista seuraavat välttämättömät muutokset.

1 Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä (380/2023, järjestämislaki) tulee voimaan 1.1.2025. Kyseisellä lailla julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirretään 1.1.2025 valtion työ- ja elinkeinotoimistoilta kunnille ja kuntien muodostamille yhteistoiminta-alueille, työllisyysalueille. Lainsäädäntökokonaisuuteen kuuluva laki työttömyysturvalain muuttamisesta (385/2023) tulee voimaan 1.1.2025. Kunnat rahoittavat työmarkkinatuen lisäksi myös peruspäivärahaa ja ansiopäivärahan perusosaa. Kansaneläkelaitos perii kunnilta kuukausittain jälkikäteen niiden työmarkkinatukeen, peruspäivärahaan ja ansiopäivärahaan kohdistuvan rahoitusosuuden.

Työttömyysturvalain 14 luvun 3 a §:ssä säädetään työmarkkinatuen rahoituksesta. Työmarkkinatuki rahoitetaan valtion varoista yhteensä 100 työttömyysetuuden maksupäivän ajalta, ja tämän jälkeen valtion varoista rahoitetaan työmarkkinatuen ja työmarkkinatuen saajan kotikunnan rahoitusosuuden erotus.

Työttömyysturvalain 14 luvun 3 b §:ssä säädetään peruspäivärahan saajan kotikunnan rahoitusosuudesta. Peruspäiväraha rahoitetaan työttömyysvakuutusmaksun tuotoilla ja valtion varoista siihen saakka, kunnes henkilölle on tullut maksetuksi työttömyyspäivärahaa yhteensä 100 päivältä, jonka jälkeen myös kotikunta rahoittaa peruspäivärahasta laissa säädetyn osuuden.

Työttömyysturvalain 14 luvun 3 c §:ssä säädetään etuuksien kattamiseksi suoritettavista ennakosta. Valtio suorittaa Kansaneläkelaitokselle peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea varten kuukausittain ennakkoa siten, että ennakon määrä vastaa valtion seuraavana kuukautena vastattavaksi arvioitua määrää. Valtio suorittaa lisäksi ennakkona etuuksien rahoituksen turvaamiseksi peruspäivärahan ja työmarkkinatuen arvioidusta vuosikustannuksesta 12 prosenttia kuntien maksuosuuden viiveestä johtuvan tulojen ja menojen erotusta vastaavan rahoitustarpeen kattamiseen (*peruspäivärahan ja työmarkkinatuen rahoituksen vähimmäismäärä*).

Työttömyysturvalain 14 luvun 3 d §:ssä säädetään kuntien rahoitusosuuden perinnästä. Kansaneläkelaitos perii kunnilta kuukausittain jälkikäteen niiden työmarkkinatukeen, peruspäivärahaan ja ansiopäivärahaan kohdistuvan rahoitusosuuden. Kansaneläkelaitos käyttää työmarkkinatukeen ja peruspäivärahaan kohdistuvaa kuntien rahoitusosuutta osana maksamaansa työmarkkinatukea ja peruspäivärahaa.

Kansaneläkelaitos tilittää ansiopäivärahaan kohdistuvan rahoitusosuuden edelleen Työllisyysrahastolle käytettäväksi osana ansiopäivärahan perusosan rahoitusta.

Työttömyysturvalain 14 luvun 3 e §:n 2 momentin nojalla valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassojen ennakoita ja lopullista rahoitusta koskevasta menettelystä, 3 a ja 3 b §:ssä tarkoitetun kunnan rahoitusosuuden perimisestä Kansaneläkelaitokselle, 3 c §:n mukaisesta peruspäivärahan ja työmarkkinatuen rahoituksen vähimmäismäärästä sekä 3 d §:ssä tarkoitetusta ansiopäivärahaan kohdistuvan rahoitusosuuden tilittämisestä Työllisyysrahastolle.

2 Asian valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä. Työllisyysrahastolla ja Kansaneläkelaitoksella on ollut mahdollisuus kommentoida asetusta.

Asetusluonnos oli lausuntokierroksella 25.10.2024 – 24.11.2024.

Lausuntoa pyydettiin seuraavilta tahoilta: Akava, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Finanssivalvonta, Kansaneläkelaitos, Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT, STTK ry, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Suomen Yrittäjät ry, Työllisyysrahasto, Työttömyyskassojen yhteisjärjestö ja Valtiovarainministeriö.

Asetusehdotuksen valmisteluasiakirjat ovat julkisessa palvelussa [STM.fi/hanke](https://stm.fi/hanke).

Asetusehdotusta ei ole tarkastettu oikeusministeriön laintarkastusyksikössä asian kiireellisyyden vuoksi.

3 Keskeiset ehdotukset

Valtioneuvoston asetukseen tehtäisiin työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirtoon liittyvästä työttömyysturvan rahoitusuudistuksesta ja kuntien rahoitusosuuden perinnästä seuraavat tekniset ja välttämättömät muutokset.

4 Vaikutukset

Työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirtoa koskevan lainsäädäntökokonaisuuden vaikutukset on arvioitu sitä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 207/2022 vp).

5 Lausuntopalaute

Valtiovarainministeriö, Finanssivalvonta sekä Työttömyyskassojen yhteisjärjestö ry ilmoittivat, ettei niillä ole lausuttavaa.

Kansaneläkelaitos totesi lausunnossaan, että asetuksen 15 § koskee Kansaneläkelaitoksen ilmoitusta valtion ennakon määrästä. Lausunnossa todetaan, että pykälästä voisi selkeyden vuoksi poistaa maininnan peruspäivärahoihin ja työmarkkinatukiin liittyvistä lapsikorotuksista, koska työttömyysetuuksiin ei ole maksettu lapsikorotuksia enää 1.4.2024 alkaen. Lausuntopalautteen johdosta todetaan, että työttömyysturvan perusturvan kulujen valtionosuus rahoitetaan valtion talousarvion momentilta 33.20.52 (Valtionosuus työttömyysetuuksien perusturvasta),

jonka päätösosassa todetaan, että määrärahaa saa käyttää peruspäivärahan tai työmarkkinatuen ja niihin liittyvien lapsikorotusten maksamiseen. Mikäli Kansaneläkelaitokselle tulee maksettavaksi peruspäivärahaan ja työmarkkinatukeen lapsikorotuksia ajalta ennen 1.4.2024 esimerkiksi muutoksenhakuratkaisujen johdosta, mainittu kulu rahoitetaan tämän momentin määrärahasta.

6 Säännökohtaiset perustelut

15 §. *Kansaneläkelaitoksen ilmoitus valtion ennakon määrästä.* Pykälässä säädetään Kansaneläkelaitoksen kuukausittain tekemästä ilmoituksesta sosiaali- ja terveysministeriölle koskien etuuksien maksamiseen tarvittavaa ennakkoa. Pykälää muutettaisiin siten, että Kansaneläkelaitoksen ilmoitus ennakosta koskisi myös peruspäivärahan rahoituksen vähimmäismäärää. Pykälästä poistettaisiin viittaukset peruspäivärahoihin ja työmarkkinatukiin liittyviin lapsikorotuksiin, joiden maksaminen on päättynyt 1.4.2024 lainmuutoksen 1300/2024 johdosta. Mahdolliset takautuvasti maksetut lapsikorotukset tulisivat huomioitua asetuksen 17 §:n perusteella, kun Kansaneläkelaitos ennakoiden laskutuksen yhteydessä huomioi ennakoiden ja toteutuneen etuusmenon erotuksen.

17 §. *Valtion ja Työllisyysrahaston lopullisen rahoituksen vahvistaminen.* Pykälän 3 momentissa säädetään nykyisin työmarkkinatuen rahoituksen vähimmäismäärän lopullisen valtionosuuden ja maksettujen ennakoiden erotuksen vahvistamisesta vuosittain maaliskuun ennakkoa koskevan ilmoituksen yhteydessä. Momenttia muutettaisiin siten, että vahvistaminen koskisi myös peruspäivärahan rahoituksen vähimmäismäärää. Muilta osin säännös säilyisi ennallaan.

5 luku Kuntien rahoitusosuus työmarkkinatukeen. Luvun otsikkoa muutettaisiin siten, että se koskisi kuntien rahoitusosuutta työmarkkinatukeen, peruspäivärahaan ja ansiopäivärahan perusosaan.

20 §. *Kunnan rahoitusosuuden periminen ja maksaminen.* Pykälässä säädetään kunnan työmarkkinatukeen kohdistuvan rahoitusosuuden perimisestä ja maksamisesta. Koska kunnan rahoitusosuus jatkossa kohdistuisi myös peruspäivärahaan ja ansiopäivärahan perusosaan, ja koska Kansaneläkelaitokselle on annettu tehtäväksi myös ansiopäivärahan perusosaan kohdistuvan kunnan rahoitusosuuden periminen, säännöstä muutettaisiin siten, että siihen lisättäisiin myös näitä rahoitusosuuksia ja niiden laskuttamista koskevat viittaukset. Muilta osin säännös säilyisi ennallaan.

Pykälässä viitatus työttömyysturvalain 13 luvun 6 §:n 2 momentin mukaan Kansaneläkelaitoksella on salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeus antaa kotikunnalle sellaisen työmarkkinatuen, peruspäivärahan ja ansiopäivärahan saajan henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot, jolle maksettua työmarkkinatukea, peruspäivärahaa tai ansiopäivärahaa rahoitetaan kunnan varoista työttömyysturvalain 14 luvun 3 a ja 3 b §:n, työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 4 §:n tai työttömyyskassalain 25 §:n nojalla, sekä tiedot hänelle edellisellä kuukautena maksetun työttömyysetuuden määrästä. Kansaneläkelaitoksella on myös oikeus antaa kotikunnalle sellaisen työmarkkinatuen,

peruspäivärahan ja ansiopäivärahan saajan henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot, jolle on maksettu työttömyysetuutta yhteensä 60 päivältä.

20 a §. *Kunnan rahoitusosuuden tilittäminen Työllisyysrahastolle.* Pykälä olisi sisällöllisesti uusi. Pykälässä säädettäisiin määräajoista, johon mennessä Kansaneläkelaitoksen olisi tilitettävä perimänsä kunnan rahoitusosuus ansiopäivärahan perusosasta Työllisyysrahastolle. Kunnan rahoitusosuutta käytetään osana ansiopäivärahan perusosan rahoitusta.

20 b §. *Lopullisen rahoituksen vahvistaminen.* Nykyisen 20 a §:n numerointi muutettaisiin 20 b §:ksi, sillä asetukseen lisättäisiin sisällöllisesti uusi 20 a §.

Pykälä koskee Kansaneläkelaitoksen lopullisen rahoituksen vahvistamista. Pykälää muutettaisiin siten, että Kansaneläkelaitoksen tulisi tilinpäätöksensä yhteydessä vuosittain vahvistaa paitsi määrä, joka kuntien on tullut suorittaa rahoitusosuutenaan työmarkkinatukeen, myös määrä, joka kuntien on tullut suorittaa peruspäivärahan kohdistuvana rahoitusmenonaan. Lisäksi säännökseen lisättäisiin ansiopäivärahan perusosaan kohdistuvan rahoituksen osalta Kansaneläkelaitokselle velvollisuus tilinpäätöksensä yhteydessä vuosittain vahvistaa määrä, joka kuntien on tullut rahoitusosuutenaan ansiopäivärahan perusosaan suorittaa ja Kansaneläkelaitoksen edelleen Työllisyysrahastolle tilittää.

7 Voimaantulo

Asetus ehdotetaan tulemaan voimaan 1.1.2025.

Siirtymäsäännöksen mukaan asetusta sovellettaisiin työttömyysetuuksiin, joita Kansaneläkelaitos tai työttömyyskassa on maksanut asetuksen tultua voimaan.